

AKDENİZ'DE KORSANLARA ESİR DÜŞEN ABDİ ÇELEBİ'NİN MEKTUBU

Halil Sahilliođlu

Bir mektubun, bir münşeât mecmuasında yer alabilmesi, tarihi mühim simâlardan biri tarafından yazılmış veya alınmış, yahut da usta bir münşinin kaleminden çıkmış olmasına bağlıdır. Birinci nevi mektublarda sanat kayguları bulunabilir, ancak resmîlik bunların en mühim hususiyetleridir. İkinci nevi mektublarda yazarlık hüneri başlıca aranan vasıftır. Her iki nevide de beşerî duyguların, sevinç ve kederin, türlü ruhî hâl ve çırpınışların aksini, hususî mektubun samimiliği ve sıcaklığını aramamak lâzımdır. Böylesine bir hususî mektuba mecmualarda pek ender olarak rastlanır. Biz burada bu ender mektub çeşidinden ikisini takdim ederken, bunların bir çok bakımdan tarihçinin ilgisini çekeceğine inanıyoruz.

Mektupların ikisi de, talihin bir cilvesi neticesinde, esir düşen iki ayrı kimse tarafından yazılmıştır. Bu bakımdan Türk esirlerinin garptaki esâret günleri hakkında bir nebze daha bilgi edinmiş olabiliyoruz¹. Aynı zamanda on altıncı asrın ilk yarısında Akdeniz tarihinin özel bâzı noktalarını o günleri yaşıyan bir şahıstan öğrenebiliyoruz.

Mektupların ilki, «el-fakîr Hüseyin» imzasını taşımaktadır. Roma'dan, Paris'te Yusuf'a yazılmıştır. Yusuf da, Hüseyin de, mektubda adı geçen mürted Süleyman da bugün bizim için meçhul kalacak kimselerdir. Üstelik mektub gayet kısa olup muharriri Hüseyin, osmanlı inşâ geleneği bakımından usta bir münşî de sayılmaz. Mektubunu farsça ve arapça sözlerle süslemek, kaygılarının en sonucusudur. Mektubunda nasılsa yer alan bir kaç arabça

¹ Bu konuda daha evvel yapılan neşriyât için bk. İsmet Parmaksızoğlu, *Bir Türk kadısının esâret hâtıraları. Tarih Dergisi*, sayı 8 (İst. 1953), s. 77 vd.

kelime türkçe dil bilgisi kurallarına göre kullanılmıştır. Eu bakımdan mecmua tertib edenlerin dikkatına çarpması beklenemez. Birinci mektubun orijinali, Paris'te Milli Kütüphane'de değişik mevzulara ait 179 vesika ile birlikte bir albüm içindedir²:

Ruhum karındaşım Yusuf

Huzurunuz a yüz bin iştigakla selâm ve du'alar olunur. Mektub-ı şerifinüz vâsil oldı. [Kcd]runuz ortsun, murcdunuz müyesser ol.un. Tamâm safâ ve hazzolındı. El-lâsil tizi unutmamışs.z. Dos:luk ve yoldaşluk ise ancak olur. Mizâcınız hoş değil imiş ve ol sebebden bu cânibe gelmek kca'il olmamış. Bu haberden elem çekdüm. Hak te'âlâ size sağlık vîrsün ve hatalardan saklasun. Dünyanın ahvâli böyledür. Ve bizüm hâlümüzden sorarsanız himmetiniz berekâtiyle el-ân sıhhat üzre Rom'a'nın sokaklarında aktılınup gezeyoruz. Niyâz ederem ki, bize sık sık, bu cânibe kâğıdla sağluğunuzu bildirersiz. Süleyman kâfir oldı, şöyle bilesiz. İslâm vilâyetinçe bereket ve ganîlik ve emn ü emân vardır el-hcr:du lillâhi te'âlâ. Can Türk didükleri pezevenge selâm olunur. Artık ol cânide lildüğüm âşinâdan ve dostdan kimsem yokdur. Nihâyet Pâriz'ün sokaklarına köprüsüne ve ortasından akan suyuna râfir selâmlar içe:iz. Bâkî ed-du'â.

el-fakîr Hüseyin

Mektubun kıt'ası, içinde bulunduğu albümün kıt'asından daha ufak olup harekelidir. Fakat ne yazık ki tarih taşımamaktadır. Kader arkadaşı olan ikinci mektubun yazarının anlattıklarında da benzer hâdiseler vardır, fakat çağdaş olup olmadıklarını istin'ac etmek güçtür.

İkinci mektubun yazarı, Hüseyin'e nisbetle biraz daha şanslı bir esir sayılabilir. Hazine-i âmire kâtiblerinden, ortanın üstünde bir kültür seviyesi, farsça ve arabçanın alışılmış bâzı kelimelerini kullanabilen, mektubunu Sa'dî'nin bir beytiyle süsleyebilen, bizzat şiir de yazan³ bir kimsedir. Belki fazla tanınmış bir şahsiyet

² Albümün tavsifi için türkçe yazmaların Blochet tarafından hazırlanan kataloğuna (*Catalogue des manuscrits turcs*, Supplément nr. 119^c, vesika nr. 133) bakınız.

³ Ne yazık ki müstensih bu şiiri mecmuaya almamıştır.

değildir. Fakat onun geniş dost muhiti içinde, Süleyman Paşa ve meşhur defterdâr İskender Çelebi gibi simalar vardır. Bu meziyyetlerinden dolayı mektup, mecmuayı tertib edenin dikkatinden kaçmamıştır. İki gibi bu da Paris Milli Kütüphanesinde mahfuzdur⁴.

Mektubun başlığında Abdullah diye takdim edilen bu zât, kendinden Abdî diye bahsetmektedir (70 a). Hazine kâtibi olduğu için olacak, adının kısaltılmış şeklini mahlas olarak kullanmaktadır. Yazdığı mektup, Zi'l-hicce 933 (Ağustos-Eylül 1527) tarihini taşımaktadır. Mektubtan anlaşıldığına göre, bir müddet Rodos adasında bulunmuştur (71 a); sonra - zaman ve sebebi belli değil-Mısır'a gitmiştir. İhtimal Mısır'da bâzı ıslâhât hareketlerini yapmakla görevlendirilen sadrâzam İbrahim Paşa'nın berâberinde götürdüğü İskender Çelebi'nin maiyetinde idi⁵.

Abdî Çelebi'nin esârette berâberinde vâlidesi vardı. Varlıklı insanlardı. Abdî Çelebi'nin, Korsan tarafından, Messina'da salıverilen *Eğri-direk* gemisi ve mürettebâtına bırakılan eğerleri ve matbah eşyası 10. 000 akçe kıymetindedir (64 a). Bundan başka çektiği mihnet karşısında gözünde olmyan «*Hemcû mâl-ı mürde, kefere ortasında mahsûr esbâbları*» vardır (71a). Belki da Mısır'da bulunmaktan faydalanarak ticâret yapmak istemiştir. Annesinin Bursa'da 8000-9000 akçe kıymetinde bir evi ve vekilharç Mahmud Beğ'de bir o kadar akçesi vardır (66 a-b). Esâsen korsanlar onun, bizim malımız ve rızığımız yok, sözüne aldirmamışlar, satmak cihetine gitmeyip fideye alıp salıvermek cihetini iltizam etmişlerdi (67b). Hısmılarımız olduğunu biliyoruz, demişlerdi. Gerçekten de geniş bir

⁴ Blochet, *Catalogue des manuscrits turcs*, ancien fonds nr. 223. Mecmua'nın ilk 50 varaklık kısmı, mektup yazma teknik ve âdabını öğretir, 5 Safer 938 (28. X. 1559)de «Mehmed b. Ali eş-şehîr bi'l-Livâi an kâtibân-ı hâssa-i Sultan Sarayı» tarafından bitirilmiştir. Mektubumuz, aynı cild içinde bulunan ve yalnız mektup örnekleri ihtiva eden ikinci mecmuadadır. Bu kısımda Şehzâde Sultan Mustafa'nın Şam (59a), Karaman beylerbeyilerine (60b) mektublariyle babası Kanuni Süleyman'a İran dönüşü Receb 942 (Aralık 1535-Ocak 1536) de (72a) tehniyesini ve sadrâzam İbrahim Paşa'ya (75 a) mektubu, İbrahim Paşa ve Ayas Paşa'dan aldığı mektuplar (80-81) ve Budin fetihnâmesi (84a) vardır.

⁵ Abdî Çelebi, İskender Çelebi'ye mektup yazdığından bahsederken «küstâhâne İskender Çelebi efendime . . .» ibâresini kullanıyor. Bu onun maiyetinde çalıştığını gösterir, esâsen kendisi de hazine-i âmire kâtibi olduğunu söylemektedir. İskender Çelebi'nin, Mısır seyahatinde İbrahim Paşa'ya refâkat ettiğini Hammer yazıyor (bk. Mehmed Atâ tre. V, 43).

tanındık muhiti vardır. Mektubunda, kendilerine yazdığı ve fidyesini temin için yardım dilediği kimselerden şu isimler vardır: Bir kere bu mektubun muhatabı Feth Çelebi, Iskender Çelebi, Kara Bâlioğlu Mehmed Çelebi, Rüstem Çelebi, Matbah kâtibi Ali Çelebi, vekil-harç Mahmud Beğ, (68 a) Süleyman Paşa (68 b), Halîmi Çelebi, Sagır-oğlu (69 a), Nimetullah v.s.

Abdî Çelebi'nin mektubu bir kaç kapudan, reis, gemi ve gemi sahibini tanıtıyor. Reşid iskelesinde kendisi Latif Reis gemisine binip gelmek istiyordu. Gemi hareketine hayli zaman olduğu için, *Eğri-direk* isminde ufak bir yelkenliye bindi (62 a). Şirden burnu civarında korsan gemisine rastladıkları zaman, *Eğri-direk*, onun yanında kayık kadar ufak kalıyordu (63 a). Gemide hepsi hıristiyan 12 adamı ve sahibinin vekili Arslan vardı (64 b). Korsan bu gibi müdafaasız gemileri kolayca elde ettiği için en çok bunlara muşallat oluyordu⁶. Korsanın adı Pierro veya Pietro Giovanni idi. Bunun, adı zikredilmeyen, bir de kardeşi vardır (66 b).

Rodos sularında seyr ü seferin emniyetini temin edenin oranın kapudanı Lütfi Reis olduğunu öğreniyoruz (62 a).

Nihayet İstanbul-Tunus arasında ticaret yapan iki türk tâcirinin adını da öğreniyoruz: Sagır-oğlu ve Hamid Reis-oğlu (70 b). Bunların daima Tunus'a gemileri gelip giderdi.

Dikkatinden hiç bir şey kaçmıyan Abdî Çelebi, korsan gemisinin «nice» yelkenli olduğunu söylemeği ihmal etmiyor. Anadolu-Mısır seferini yapan gemilerin içinde ufakları ve kadir-galar kadar (*mânend-i pergende*) olanları olduğunu yazıyor. Ayrıca bir çok denizci terim ve deyimini kullandığı gibi bir çoklarını teşbih ve istiareler içinde kullanıyor. Meselâ *Eğri-direk*'ten *merkeb-i şûm*, *keşti-i nahs* ve *keşti-i nuhûset* diye bahsetmekte, topa tutulup teslim olmağa mecbûr kalışlarını de şu sözlerle nakletmektedir: «*Sefîne-i tâli'imiz deryây-ı fursatda ber-karâr ve dümen-i sabru fikrimiz pâyidâr olmayup bâdbân-ı devletimiz tutuk ve çarmuh-ı izzetimiz sınık . . .*». Gemi sözüne müterâdif olarak sefine, merkeb, keşti sözlerini kullanıyor. Yelken ve aynı anlama gelen bâdban sözünü, kanât ve seren kelimelerini başka başka yerlerde yazıyor. Sandal, zevrak, pergende, ve gemi aksamından; geminin

⁶ İ. Parmaksızoğlu, korsana esir düşen geminin, ufak bir *karamürsel* gemisi olduğunu belirtmektedir (*Aynı makale*, s. 78).

başı, kıcı, falyası, seren ve dümeni, çarmuhı (direkleri geren ipler), tefrik etmektedir. Dikkatimizi bir *gemi sahibi* ve *gemi sahibi vekili* mevcudiyetine çekiyor. Gemici istilâhlarından *siya* etmeği (geri gitmek) de istimal ediyor.

Messina'ya İstanbul ve Sakız'dan yalnız Ceneviz tüccar gemilerinin geldiğini, bu sonuncu mektubunda hayli zamandır bunların da gelmez olduklarını fark etmiş ve sebebini eklemekten geri kalmamıştır. Harp vardır, Kral, Rim Papa ve Venedik birleşerek İspanya'ya adâvet etmişlerdir. Deniz dedikleri de İspanya'ya tabidir. Elbette gemi gelmez, harp oldukça da geleceği yokmuş (68 b). Gerçekten Pavie önlerinde 1525' te mağlûb ve esir olarak Madrid'e götürülen I. François, salıverildikten sonra, ilk işi, 1526'da zorla kabûl ettirilen Madrid Muahedelerini inkâr etmek ve Milâno dukası, Venedik ve Papa VII. Clément ile bir lig (Ligue de Cognac) teşkil edip Charles-Quint'e harp açmak oldu. Bu harb, 1529 yılına kadar sürdü⁷. Abdî Çelebi'nin bu notu ayrıca İspanyol deniz üstünlüğü hakkında garbdaki kanaatı aksettirir.

Harpler dolayısıyla, kuzey Akdeniz'de seferlerin aksamasına karşılık, Mısır ve Tunus ticâreti devâm etmiştir. Zira Abdî Çelebi fidyesinin bu iki ülkeden biri yoluyla gelmesini istemektedir. Harb içinde Mısır seferini gene Cenevizler yapıyordu. Fidyeye Mısır'a gelirse bir Cenevizli tâcire verilecek, buna dâir *baylos*⁸ larının kefâleti sağlanacaktı.

Mektupta kayde değer mâlûmat olarak, korsanların çalışma tarzı ve Akdeniz'de seyr ü sefer emniyetinin temininde kimlerin iş bölümü yaptığıdır. Nihayet esir ticâreti ve esir fiatları hakkındaki bilgiler de ilgi çekicidir.

Abdî Çelebi, *Eğri-direk* gemisine Nil'in ağzında, delta'da Reşid iskelesinde binmişti. Nil'de ilerleyip Akdeniz'e varınca gemi rotasını batıya, Ebu Kıyr'a çevirmişti. Burası İskenderiye'ye yakın bir yerdir. Şirden Burnu'na⁹ gelindiğinde korsan!a karşılaşılıp, sabah-

⁷ E. Lavisse, A. Rambaud, *Histoire générale du IV e siècle à nos jours*, Paris 1894, IV, 103-103.

⁸ Venediğin, Osmanlı İmparatorluğu nezdinde işlerini tâkib eden sefirleri olup Balyoz da denirdi (Bk. M. Cavid Baysun, *Balyoz*, İslâm Ansiklopedisi).

⁹ شردن (Şirden veya Şerden) burnu. Macuncu-zâdenin aynı asrın sonunda esir düştüğü yerdir (Bk. Parmaksızoğlu, *aynı makale*, s. 78). Macuncu-zâde onun Baf'tan

dan akşama kadar süren bir mücadeleden sonra, korsan gemisi siya edip uzaktan top güllerine ve kumbara ateşine tutarak *Eğri-direği* teslim olmağa mecbûr edip yedeğine alarak Sicilya adasında, Messina boğazı yakasında Messina kalesine götürdü. Korsan gemisi ve yedeği, Messina'ya 40 günde geldi. Yolda fırtınaya tutuldu. Messina'ya vardıkdan iki gün sonra *Eğri-direk* gemisine seren ve yelken ve müslümanların kaba saba eşyaları verilerek, gemicilerini salıvermeleri üzerine, geminin sahibinin vekili Arslan'ın korsanla işbirliği yaptığını öğrendiler. Kasım Paşa¹⁰ ile Antalya'dan Mısır'a aynı gemi ile geldiğini iddia eden Reşid iskelesi Emîni-emininin¹¹ de korsanla işbirliği ettiğinden şüphe edilebilir. Abdî Çelebi ve beraberindekiler, *Eğri-direk*'e binerek korsanın pençesine düşen ilk ve son kurban olmasalar gerektir.

Korsan gemisi Rodos sancağını taşıyordu. Kanunî Süleyman 1522 de Rodos'u aldıktan ve adayı korsan yatağı olmaktan kurtardıktan sonra, Rodos şövalyeleri Kandiye'den Messina'ya ve Vitterbe'den Nice'e kadarki mntakaya dağıldılar. Charles-Quint kendilerine Malta adasını (1530' da) verinceye kadar bu böyle

70 mile yakın bir mesafede olduğunu yazıyor. Abdî Çelebi bu hususta bilgi vermiyor. Menteşe yarımadasının en sivri yeri olan «Gelidonya» burnunu, Piri Reis, *Şilden* şeklinde tesbit etmekte (*Kitab-ı Bahriye*, Fevzi Kurdoğlu, Haydar Alpagot ve Fehmi Pekol nşr., İstanbul 1935, indekste *Şilden* maddesi); Kâtib Çelebi ise (*Cihânnümâ*, İstanbul, 1145. s. 639), şüphelerimizi izâle edecek şekilde *Şirden* imlâsını kullanmaktadır :

«Antalya'nın devaleri çokdur, *Pırnar* çalışında otlarlar. Bu nahiyede susam ve çilek çok olur. Bursa'dan on bir konaktır. Bu şehrin garbında *Şirden* burnu nam bir dil derya içine iki konak girmiştir. Bu *Şirden* burnunda imaretden hâli mevâzi' çokdur. Harbî keferenin korsan sefinelerinden hâli değildir. Ol semtdde bir kal'e lâzımdır».

¹⁰ Bu Kasım Paşa, Güzelce namıyla maruf, İstanbul'daki semtin kurucusu olan zât olmalıdır. Hammer ve kaynaklarına göre bu zâtın Mısır'da, Mustafa Paşa ile Hâin Ahmed Paşa'nın vâililikleri arasında bir kaç aylık Mısır vâililiği vardı (Hammer, *Devlet-i Osmanîye Tarihi*, Mehmed Atâ tercümesi, V. 39). Fakat Abdülkerim bin Kasım isminde H. 1111. (M. 1600-1700) yılında Mısır Beytü'l-mâl kâtibi olan bir zâtın yazdığı *Tarih-i Mısır*'da Kasım Paşa'nın vâililiği Hâin Ahmed Paşa'ninkinden sonra gösteriliyor. Bu zâte göre, Ahmed Paşa'nın Mısır'a gelişi 4 Şevvâl 929(16. VIII. 1523) tarihindedir. Kasım Paşa'nın gelişi ise 930 yılı Cümâde'l-ûlâsının guresidir (7. III. 1524). 4 Rebiülâhır 931 (30.XII.1524) tarihine kadar da vâililik etmiştir (Paris, Milli Kütüp., Supplément Turc nr. 1098, vrk. 5).

¹¹ Yâni asi iskeleyi emânetle işleten emin tarafından nâsb edilen ikinci emin.

devâm etti¹². Onun için korşan, Abdî Çelebi'yi ve esâret arkadaşlarını Messina'ya götürmüştü. Merkezleri orası idi. Kalavari, Messina'ya 17 mil mesafede bir kale olup korsanlara aitti. Abdî Çelebi'nin Kalavri dediği yer, Messina'nın karşısında İtalya yarımadası sahilindeki Reggio Calabria olsa gerektir.

Ticâret gemilerini, korsanlara karşı korumak için, doğuda Osmanlı İmparatorluğu ve batıda Venedik on altıncı asırda büyük gayretler sarfediyorlardı. Fakat korsanlar aynı zamanda Akdeniz'de hakimiyeti temin etmek isteyen devletlerin gayrı resmî deniz kuvvetleri mesâbesindeydi. Bundan dolayı da açık ve gizli olarak onlardan yardım görürler, her nevi himâyeden istifade ederlerdi.

Abdî Çelebi'nin bu mektubuna göre, bir yandan İskenderiye donanması, öte yandan Rodos kapudanı Lütfî Reis, Akdenizin kuzey ve güney kesimlerinde korsan gemilerini tâkibe memurdu. Venedik'e Adriyatik denizi ve Akdeniz'in kuzey-batı bölgesinin kontrolü düşüyordu. Bu mektubda zikredilen vak'a cereyân ederken, Venedik donanması Kıbrıs'ta idi (62 a). Demek ki Venedik donanması buraya kadarki mntakada korsanları kovalıyordu.

Esirleri bekliyen âkıbet bellidir. Bunlar yâ fidye mukabilinde tekrâr salıverilirler, yahut esir olarak satılırlardı. Abdî Çelebi bu satışlar hakkında bize bilgi vermiştir. İsimlerinden anlaşılacağı üzere yirmi otuz frengi altuna satılan Yâkut, Selvinaz, Yâsemin ve Mansûr aslen köledirler. Nitekim Selvinâz atası anası dinine döndü diye din değiştirmesini tefsir etmeğe çalışmıştır (66 b). Güçlü kuvvetli olan Ferhad ve İlyas otuz beşer frengi altuna satıldılar. Frengi altun bu sıralarda 57-58 akçe ettiğine göre esirler garpta 1160-2030 akçe civarında kıymet buluyordu. Halbuki Fâti'h'in son senelerine doğru Bursa'da esirler 2000 ilâ 3500 akçe arasında satılıyorlardı. Esir kıymetinin düşük olmasından dolayıdır ki korsanlar, herhaldâ satıştan ziyâde fidye mukabilinde serbest bırakmak cihetini tercih ediyorlardı. Abdî Çelebi fidiyeye tâbi tutulmak istenen esâret arkadaşlarından şunları sayıyor: Annesi, Bursalı Hâce Sa'dî bin Nasûh ve İzmir iskelesi eminlerinin birâderleri Mahmud Çelebi. Kendisi dahil korsan bunların her

¹² Marcel Lobet, *La tragique histoire de l'ordre du Temple*, Bruxelles 1951, s. 8.

birinden fide olarak 200 er altun istiyordu.

Fidyelerini bekleyen esirler, penceresiz bir zindanda darı ekmeğe beslenip gün geçirirler. Fakat satılanları arada bir arkadaşlarını gelip ziyaret edebiliyorlardı (67 a).

Acaba Abdî Çelebi'nin mektupları ve ricaları semere verdi mi? Fidyeleri gelip esaretten kurtulabildi mi?

Hocam Ömer Lütfi Barkan'ın neşrettiği, H. 933-934 yılına ait Osmanlı bütçesinde ve bu bütçenin zeylinde defterdâr İbrahim Çelebi zamanında tertib edilen *müşâharehârân* (aylıkçılar) listelerinin 16'ncısı olan «Cemâ'at-ı kâtibân-ı Hızâne-i âmir» arasında Muhasebe-i Arab görevinde yevmi 22 akçe ulûfe alan bir Abdî Çelebi vardır¹³. Eğer mektubun yazarı bu aynı Abdî Çelebi ise, defterdâr Mahmud Çelebi (Nazlı)'nın H. 944 (1537) de başlayıp 5 yıl süren ilk veya 949 (1532) de başlayan ve iki sene devam eden ikinci defterdarlığı sırasında vazifesi başında bulunmuş ve dolayısıyla esâretten dönmüş olması icâb eder. Mektubunda isimlerini saydığı ve ricada bulunduğu şahıslardan bu bütçenin zeylinde Kara Bâli-oğlu Mehmed Beğ'i kolayca teşhis edebiliyoruz. Belki diğerleri de bu listelerde mevcut bulunuyorlar, fakat bunların ne baba adları ve ne de başka bir hususiyetleri belirtilmediği için tâyin etmek mümkün olmuyor. Kara Bâli-oğlu, müteferrikalardan hizmet-i hassaya alınanlar meyanında beşinci listede bulunuyor ve sâbika Matbah emini olduğu not edilerek yevmi 80 akçe aldığı anlaşılıyor.

Frenk kal'alarından Messina nâm kal'ada birader-i azîz Abdullah ve vâlîde-i huçeste habsolup, mezbûr Abdullah zikrolan kal'alardan biraderi Feth Çelebi'ye gönderdiği mektub sûretidür

Cenâb-ı fütüvve'-şân, mürüvvet- unvân efendi hazretleri kâmurân الدوران¹⁴ عبد الله تعالى عمره وعزه الى اتمام الدوران daâ ki: Evrak-ı zikri aklâm-ı ihlâs ile tesvîd (61 b) ü inşâ, ve senâ-i garrâ-i mâ lâ-yuhsâ ki tıbak-ı canda mevâdd-i ihtisâs ile temhîd ve imlâ ve inşâdur, Cibril-i mîr-i vefâ ve resûl-i şıdk-ı

¹³ Ömer Lütfi Barkan, *H. 933-934 (M. 1527-1528) mâli yılına ait bütçe-örneği*, *İktisat Fakültesi Mecmuası*, c. XV (İst. 1953-54), s. 251-329.

¹⁴ Tanrı ömrünü ve şânını felek durdukça bâkî kıla.

safâ birle, ol zîver-i lutf [u] merhamet ile ârâste ve hilye-i kerem ü şefakat ile pîrâste olan cânibine îsâl olındukdan sonra bu belây-ı dehrile rûy-i rengi muza'fer ve kavvâs-ı çarh ile hemçü kemân kaddi [?], ve tîr-i mihnet-i zaman ile bağr-ı pürhûn ve cevri hasret-i yârân ile eşk-i çeşmi mânend-i Ceyhûn olan, derdmend ü bîçâre ve üftâde ü âvârenin, lisân-ı beste ve hâtır-ı şikeste ile îlâm etdüğü oldur ki: Sâbika [bi] ihtiyâr velî dil, mânend-i anâdil, gülistân-ı musahabetinizden dâr, ve bustân-ı müânesetinizden mehcûr olup, kalb-i hazîn ve ayn-i nemgîn ile mahrûse-i Mısır'da Reşid'e gelindikde; bâ-kavl-i yârân ve re'y-i hullan, Latîf Reis gemisine girmek kasdolunup, reis ile söyleşdikde: «Ben dahi bir mikdar zaman [62 a] bundayım» deyu gîtmede zaman gösterdüğü eçlden, paşa hazretlerinin Antalya'ya bir maslahat için gönderilen âdemleri ilkasıyla, serî'an ve âcilen Antalya'ya gider, Eğri-direk dimekle mevsûf eğri direk bir merkeb-i şûm'a ve hâne-i bûm'a girmek fikrolunup, Reşid emini-emini ve kâtibi ile müşâvere olındukda: «Eyu gemidür» deyu şehâdet idüp, ve emin-i mezbûr dahi: «Antalya'dan Kasım Paşa hazretleri ve fakîr dahi bu gemi ile geçdik» dimeğin mezbûr gemiye girmek mukarrer olup, Ebu Kıy'a gelindikde Antalya'dan mânend-i pergende bir gemi gelüp anın reisinden deryânun havfı ve hatırı ve korsan-ı melâînin haberi istifsâr olındukda «Venediğ'ün donanması Kıbrıs ceziresi yanında olup ve Rodos kapudanı Lütfî Reis donanma ile deryâya çıkup ve Mısır donanmasının ahvâli dahi ma'lûm olup, deryâda korsan kalmamışdur» deyu cevâb virüp, ve Veli Çelebi'nin dahi sıhhat ile Antalya'ya çıkup on (62 b) gün mikdârı anda âsûde olmak fikretmişdür deyu kelimât etmeğin, ve bu haberlere mağrur olup, ol meydân-ı fazlın ser-firâzı hazret-i Şa'h Sa'dî-i Şirâzî tâbe mesvâhunun Gülistân'ında:

*Menâfi' gerçi deryâ bî-şumârest
Eğer hâhî selâmet der kenârest¹⁵*

didüğü beytün ma'nâsıyla âmil olmayup deryâya bî-dil teveccüh olındukda ol gice kara ayğır hasta olup döğünmeden keşti-i nahsîn fâlyasını bozup su koyulup, gark ihtimâlimiz virdükleri sebebden, kara

¹⁵ Bu beytin ilk mısraının doğrusu şudur: «Be-deryâ der menâfi' bî-şumârest» (Gülistân, Mîrzâ Abdü l-Azîz Hân-ı Gürkânî nşr., Tahran 1310, s. 36).

aygır boğazlanup deryâya atıldı. Fakîr bunu mübârek görmeyüp, ve mukaddemâ boğazı çıkarken dümeni şikest olmuş idi, anı dahi yümn dutmayup, d'önmek hatıra halecân etdükte ¹⁶ إذا جاء القدر عمي ابصر hadîsi manî' olup, bir gün önürdü geçmek ahsendür ve gelecek kazâ bu al sebebiyle mâni' olmuşdur deyu savb-ı niyyeti Antalya tarafına kulup, ¹⁷ اليد يدبر والله يقدر kavlince tedbirimiz takdire muvafık (63 a) ve takdir dahi tedbirimize mutâbık gelmeyüp, Şirden burnu dimekle ma'rûf yer kı hiç bir zamanda hâli değildür. Bir sabah anda gelinüp, ittifâk deryâda nice bâdbân ile küşâde, hemçu nihenk-âsâ bir bâdbân keşti zâhir olup, karib olup, Rodos'un sancok-ı nuhuseî dikilmiş mu'âyene olunup, korsan idüğü zâhir oldukda ¹⁸ مستعينا بالله و متوكلا على الله deyu gayret-ı merdâneği ve hamiiyyet-i ferzâneği zuhûre getirilüp, şehâdet ki sa'âdet-i ukbâ ve dost-ı uzmadur, fî sebîlillâh şehîd olmak kasdolunup, bi'l-ittifak pür yarak oluncak, keşti-i korsan ol ân dahi irişüp, nazar olındukta, bizim gemi ana nisbet, bi-hakk-ı ism-i Hudây-i mutlak, bir sandal ve zevrak mesâbesinde olup, bu dahi aynumuza gelmeyüp, ol dem kâfir gemisine çatılup, sabahdan tâ şâma değin bir vechile ceng ü cidâl ve harb u kutâl vâki' oldu ki, dil ile takrîr ve kalem-i şikeste ile tahrîr etmeden âcizdür. Mâ-hasal, kâfir gemisinden atılan topların düd-u duhanından (63 b) gemide, kıçdaki başdakini görmeyüp, hemân kâfirlerün velvelesi ve müslimanlar] ın na'rası zâhir olup, gemimizin kanâti bi'l-küllüye topdan sinup hemçu per-şikeste kuşa dönüp, ve içi düşman gemisinin külünkden döğülen taşdan seng ile bir olmuş vâdiye benzeyüp, ve cânibeynden ölenlerin kanıyla derya yüzü lüle-reng olup bizümle muhannes olanlar bu hâle taña kalmışlar idi. Ve kıçda bu vechile ceng olnurken başdan bir nice kâfir gemimize dâhil olup, ma'lûm oldukda, karşı varılup, girenler cenge tâkat getirmeyüp ve gemilerine girmeğe dahi mecâl olmayup, ol aralıkda bir yarar kâfirin başı kesilüp göndere dikilüp ve bâkîsi dahi deryâya dökülüp gark olmağın, kâfir, geminin siyasın idüp ırakdan topa tutup ve kunbara atup gemimizi yakup, sefîne-i tâli'miz deryâyı fırsatda ber-karâr ve dümen-i sabr u fikrimiz pâyidâr olmayup

¹⁶ Kader gelince basiret bağlanır.

¹⁷ Abdî Çelebi müteakib sözlerinde bu ibârenin meâlini vermektedir. Kul tedbir almada, Tanrı takdir etmededir.

¹⁸ Allahın yardımıyla, Allaha güvendim.

bâdbân-ı devletimiz tutuk ve çarmıl-ı izzetimiz (64 a) sınık olup, âlâm-i rûzgâr, şedâ'id-i çarh-ı sitemkâr yüz gösterdiği eclden müslimanların ekseri top ve tüfenk zahminden şehîd ve nicesi dahi lücce-i deryâda gark, ve bâkî kalanlar dahi bi'l-küllüye nâr-ı kunbaradan mecrûh; ve harîk vâki' olup, ve fakîr Mahmud Çelebi muhlisiniz dahi mecrûh olup, hiç vechile cenge iktidârı kalmayup, keşti-i nuhüset merteb-e-i garka varmağın, be-hükmi Hudây-ı bi-zevâl ve pâdişâh-i Zül-celâl ertesi sabah, bi-ihtiyar cümlemiz zir-i dest-i zümre-i efrenc-i fücâr ve esîr-i fırka-i bi-dîn-i bed kâr vâki' olup nefsimiz şumluğundan ve sitâremiz kemliğinden gemilerinde melâ'in-i hod-pesend elümüzi ve ayağumuzu âhenin-i sengin ile muhkem bend idüp ve malımızı ve estâbımızı gemilerine alup, bir ân dahi ol yörede karâr itmeyüp, mağrîb'da Tunus'a karîb, İspanya'ya tâbi' Çiçilya nâm cezireye teveccüh eyleyüp gemi-i nahsı dahi bile olup iki gündün sonra mezkûr gemiye yelken ve seren virüp ve gemicilerimiz olan (64 b) on iki nefer kâfirleri ve gemi sâhibinin vekili olan Arslan nâm mel'unu esbâbları ile ve müslimanların kaba saba esbâblarıyla ri'âyeten salıvirüp, böyle olmağa sebeb nedir deyu sorulındukda:

-Siz Ebu Kıyır'da iken gice ile kenâre âdem çıkarup, mezkûr Arslan buluşup, ne gün çıkacağınız bize tenbih idüp, biz dahi sizi gözedüp, almak vâki' olmuşdur. Ma'nâda bu doyumluğa sebeb olmuşlardur. Ve şimdiki hâlde dahi Mısır donanması bu cânibe geleceğın haber virmüşdür deyu haber kaçırmışlardır.

Fî nefsi'l-emr anlardan bu haramzâdelik bizüm dahi ma'lûmumuz olmuşdur. Ve egerlerum ve matbah estâbi ve nice bunun gibi esbâbım ol gemide kalup, bile alup gitmişlerdür. Tahminen on bin akçelik esbâb varduğuna şübhe yokdur. Bunu dahi devletlülere bildüresiz. İnşa'Allah çıkmak müyesser oldukda ol mel'unlar ile söyleşmek mukarrerdür, şöyle bilesiz. Ve mezkûr gemi[yi] (65 a) ve kâfirlerini salıvirükdün sonra, bizi ve sâir müslimanları soyup, ve evvelkinden dahi muhkem kayd u bend idüp ve üzerimize yarağ ile zebânî-sıfat bekçi kâfir koyup, anlar dahi gicede ve gündüzde yanımızdan ayrılmayup, dürlü dürlü tahakkümler ve sıfatlarına lâyık ta'rîfler idüp, bu hâletle cezire-i mezbûreye müteveccih olunup ve biz dahi hayatdan ümmidimiz kal' idüp; sâbika olan huzûrumuz bu vechile mihnete delâlet itdüğü, ve mukaddemâ geçen sürûrumuz bu güne zilletle şehâdeî itdüğüne ol lahza ma'lûmumuz olup,

hemer rahmet-i Hak te'âlâ ve şefâ'at-ı Resûlü istid'â idüp, et-düğümüz seyyiâta ve kuldüğümüz menhiyyâta peşimân olup, bâd-ı sıdk u ihlâs ile تبت ورجعت عما نبيت¹⁹ deyu tevbe idüp, ve şehâdet mü-yesser olmayub derdle dünluğımıza nedâmet gelüb آه من حسرت الاب والاحوان وآه من اذاه الكفار و محنت الدوران²⁰ lafzını dilde ezber idüp çarh-ı gaddârın (65 b) bi'l-küllîye safâ ve ayşın ferâmuş idüp tas tas âb-ı nîş nûş ider idik.

Ve keşti-i korsan deryâdu güzerân ider iken, hemçu vâdî-i Kerbelâ giriftâr olan müslimânlar, âl-i Ali-âsâ sâhib-i Kerbelâ olup bir içim mâ, deyu feryâd idüp, su ile fıçılar memlu iken, bir katre mâ verir kimesne bulunmayup, susuzluktan nicesin cân virmek vâki' olmuşdur. Zirâ asbâhda ve ahşamda el ayası mikdârı kadeh ile deryâda ufûnet-tahsil su ve mânend-i sepûse dakıktan olmuş yarım kurtlu peksimed virürler idi. Ve bu mihnet ile ahvâlim güzerân iderken girü boğazım ağırub anı def'itdükden sonra hummâyı muhrıkaya yatup, ve vâlide-i derdmend halâsım mulâhaza eyleyüp, ölmesün deyu kendünün hissesi olan suyun dahi nisfin bana virmek ile susuzluktan dili yarılıp ve ciğeri yanup ben de sıhhat buldıktan (66 a) sonra anlar dahi hasta olmak vâki' olmuşdur. Ve rûzgâr muhâlif olup, buna sebep Türk'ün kitabları gemimizde olduğudur deyu kefere-i la'in Musâf (Mushaf)-i kerîme ve Hamâil-i azîme cem'idüp deryâya atup ve gayrın meclislerinde yakup ve buna benzer nice işler ilmişlerdür ki hiç vasfa kâbil değildir. Ve böyle itdükden sonra, rûzgâr dahi ziyâde muhâlif olup, nice def'a geminin içi su ile dolup mertebe-i garka vardukdan sonra girü halâs olup, kırk ikinci gün deyinçe hezâr mihnet ile ve sad meşakkat ile mezbûr cezîrede Messina nâm kal'eye gelüp ve anda bizi ve sâir müslimanları bilâ teşbih akıncı esirlerin beğlere arz ider bigi (gibi) kal'e beğine gösterüp ma'lûm idindikden sonra yetmiş gün dahi gemide olup, andan taşra çıkmağa icâzet virilmemeğin, girü gemide kalup kırk günden sonra fakîri ve Mahmud Çelebi'yi ve bir kaç nefer yarar müslimanları tiz çıkun (66 b) deyu gemiden çıkarup ve vâlideyi ve Mahmud Çelebi'nin cemâ'atını gemide alıkoyup bu hâleti müşâhede idicek katlimiz mukarrer bilüp biri birimizi vedâ idüp taşra çıkdukda kal'eye dahi komayup kal'eden taşra bir yer-

de habseyleyüp, ve korsan-ı la'in ki پيرو جوان (Piero Giovanni?) demekle ma'rûfdur bizümle kalup ve gemiyi sâir müslimanlar ile ve korsan-ı la'in karundaşı ile on yedi mil ba'id Kalavri nâm kal'eye gönderdi ki, anda esir olan müslimanları kefereye bey'eğliye.

Ve bize müte'allık kimesnelerân ahvâli istifsâr olunursa; merhum Hacı cengde düşüp ve Mir Hasan ve Behram ve Fettâh ve Ferruh yaralı olmağın gemide fevt olup, deryâya atılıp tu'me-i mürg ü mâhî vâki' olmuşlardır. Ve Yâkut ve Mansur ve Selvinâz ve Yâsemîn Kalavri nâm kal'ede yiğirmişer ve otuzar frengî altuna satılıp ve Selvinâz كل شيء يرجع الى اصله hadisi mücebince atası anası dinine (67 a) zâhib olup kâfir olmuşdur. Ve Mansur'a oğlancık olmağın küfri telkîn itmişlerdür ve Yâsemîn anda satılıp âhar yere gitmişdür. Nireye gittüğü ma'lûmumuz değildir. Ve Yâkut ve Mansur ve Selvinâz bi'l-fi'l Kalavri'dadur. Ve İlyas ve Ferhad dahi mezkûr Messina'da otuz beşer frengî altununa satılmışdur. Ve Ferhad dahi hemçunân-ı Selvinâz küfri kabûl idüp kâfir olup âhir peşiman olduğu sebebden el'ân kâfir hizmetinde tekâsül idüp bir nice def'a satılıp bu kal'eden gitmişdür. Ve İlyas mümekkin olup küfri kabûl etmeyüp ve bize her gâh gelüp sonra anı dahi bir frenk bâzirgânı alup gemisinde kumanyacı etmişdür. Ve mezkûr bâzirgân Rum'a karib yere ticârete gitmişdür. Ümmiddür ki İlyas halâs ola, zira fırsat esîridür, şöyle ma'lûm ola. Bi'l-âhire bizi girü vâlide ile Messina kal'esinde cem'idüp, ve mânend-i cahim, havâsı vahim bir yere habs (67 b) idüp gemidekinden bedter elümize ve ayağumuza sakıl demir ve boynumuza zencir vurup gidâmızı nân-ı erzen ve hânemizi bî-revzen ve suyumuzu zehr ü sem ve münisimizi derd u gam kılmışdur.

Ve ba'de zaman mezkûr korsan vâlide ile fakîri 400 altun bahâya kesüp ve bahâmuz Avlonya'ya gelsün, ve haber geldükde biz dahi mukabelesinde Polye nâm kal'eye iledüp, andan tahâmızı alup bizi koyuvirmek söyleşüp âdem gönderün, bahânuz Avlonya'ya gelsün, didükde;

-Bizim malımız ve rızığımız yokdur, bahâya kâdir değilüz, didükde

-Hısımlarınız var idüğün biz bilmüşüz, deyu haber göndermede ibrâm idüp, izâ sûretin gösterdükde, bi'z-zarûri âdem göndermek lâzım gelüp, ve bizümle esir olan müslimanlardan, Hâce Sa'dî bin Nasûh ki mahrûse-i Bursa'da Emir Seyyid makkalesinde sâ-

¹⁹ Nehyedilenden el çekdim, tövbe ettim.

²⁰ Baba, kardeş hasretinden ahl Kâfirlerin eziyetinden, feleğin kabrından ahl!

kindür; ve sâbika Bayburdî-zâde hâtunı olan, Seydî Çelebi kızı Zeyneb Hâtunı almışdır, vâlide ma'rifetiyle mezkûrın iki yüz frengî bahâsına (68 a) kefil olup ve korsan-ı la'in dahi kefâletimizi kabûl eyleyüp anı Rum'a göndermek lâzım geldikde, Veli Çelebi hizmetlerine vâlidenin evini satup, ve Mahmud'da olan 3500 akçeyi alup, ve andan tâkîsin kendüleri te'ârük idüp ve Hâce Sa'dî'nin bahâsın dahi alup bir yarar bâzîrgân ile veya bir mu'temed âdem ile Aolon-ya'ya gönderüp bizi dâr-ı küfrden halâs etmek tazarru' olunup du'ânâme gönderilüp ve küstahâne İskender Çelebi Efendime ve Kara Bâlî-oğlu Mehmed Çelebi'ye ve Rüstem Çelebi'ye ve Matbah kâtibi Ali Çelebi'ye ve vekil-i harc Mahmud Beg'e dahi mektublar yazılıp itlâkımız babında mu'âvenet reca olunmuş idi. Ve mezbûr Hâce Sa'dî'ye dahi kendü bahâsından tahallûf etmemede ve bizümle mektublarımızı yerlü yerine irsâl idüp maslahatımızun itmâmında sa'yetmede ihtimâm ve ikdâm etmek için şart etdirilüb, ol dahi avret talâkına şart idüp ve gîlâz-ı şidâd ile yemin eyleyüp, ve fukaraya dahi bin altundur (68 b)... etdüğü sebebden gönderilmek vâki' olmuş idi.

Mezkûr Hâce Sa'dî gideliden beri hayli zaman olup hiç vecihle haber zâhir olmayup, ve her yıl İstanbul'dan ve Sakız'dan gemi ile cenevizli frenk bâzîrgânları gelüp bu yıl kat (قط) gemi ile bâzîrgân gelmeyüp, ve bu hususta ziyâde muztarih olup gemi gelmeyeğe sebep nedür deyu kefereden sual olındukda: Kıral ve Rim Papa [ve] Venedik bir olup İspanya'ya adâvet etmişlerdür. Ve deniz olan, cezîre-i İspanya'ya müte'allıkdur. Gemi gelmeyeğe sebep odur. Ve gelmek ihtimâli dahi yokdur. Ve sizün bahânuz gelüp halâs olmanuza, şimdiki mahalde Mısır cânibi münâsibdür, ki bahânuz tahsil olunup, anda İskenderiye'de olan ceneviz baylosı ma'rifeti ile ve kefâleti ile bu cânibe gelür. Ceneviz bâzîrgânına bahânuz teslim olma veya Tunus'a gelür müsliman bâzîrgânına teslim olma, dimeğin mukaddemâ Süleyman Paşa hazretlerinin ayakları toprağına ve sizlere mektublar yazılmış idi. Vâsil olmamak ihtimâlin virüp hâliyen girü (69 a) Paşa hazretlerine ve mevlâ'l-mevâlî hazretlerine ve yâr-ı sâdik Halîmî Çelebi'ye ve dost-ı muvâfık Karayazıcı Mehmed Çelebi'ye ve Sagîroğlu'na mektublar yazılıp باى طريق كان dâr-ı küfrden itlâkımıza hüsn-i mu'âvenetlerin ve kemâl-i himmetlerin diriğ itmeyüp, halâsımıza sa'y etmelerine env'â-ı tazarru' olunmuşdur.

İmdi sizlerden reca olunur ki karındaşlık hakkın yerine getirüp

vâlidenin pîrligine ve gözi yaşına merhamet ve bizüm curânimize şefakat idüp, Karayazıcı ile buluşup ve Efendî'nin huzûr-i şerifine varup halâsımız tâbîn'ca anlarla müşâvire idüp rey-i sâibe ve fikr-i sâkibeleri nenin üzere müncer olursa anın üzere olup, zikrolan dört yüz altunun iki yüz altunun vâlide edâ etmeği ilizâm itmişdür. Ümmiddür ki anın bahâsın Efendî hazretleri karz tarikiyle himmet ideler. Ol edâ etmeğe kâdirdür. Zira, sekiz-dokuz bin akçe Bursa'da olan evceğizi i'cer (69 b) ve ol kavil akçesi ki vekil harc Mahmud'dadır, anlarındur. Bu takdirce iki yüz altun hâsıl olmak mukarrerdür. Ve iki yüz altun ki bizüm bahâmuzdur, karz tarikiyle sizler himmet idesüz. Benim gibi karındaş iki yüz altuna alup satmağa sebep olmak çok degildir. Akçe bulunur, amma karındaş bulunmaz. Şöyle bilersüz. Ve Ni'metullâh'dan dahi hüsn-i mu'âvenet ve bahâmıza müzâheret mutevakkâ'dur. Ümmiddür ki cüriğ buyrulmuş. Ve iki yüz altun ki Hâce Sa'dî'nin bahâsıdır, anı dahi Paşa hazretleri ma'rifeti ile Hızânedan veya bir gayrı yerden karz tarikiyle tedârük idüp, müsliman bâzîrgân ile Tunus'a veya Ceneviz bâzîrgânı ile, kefâlet-i baylos ile, tunda göndermeyeğe himmet ve inâyet idesüz. Ve bâzîrgâna bahâmuz teslim olındukda, sipariş olma ki bî-tekellûf altı yüz altun vermeyüp, dört yüz ve beş yüz altuna almağa sa'y eyleye (70 a) Ve öte cânibden ismarlanduğın kefereye iş'ar eylemeyüp, merhameten kendü cânibinden almak sûretin eyley. Ve eğer bahâmuz kabûl idüp bizi çıkarır tâzîrgân bulunmazsa, Paşa hazretleri ve Efendî hizmetleri ağzından Tunus beğine:

«Messina'da Hızâne-i âmire kâtiblerinden habs olan Abdî'yi vâlidesiyle satın alup gönderesiz. Ve bahâsı ki dört yüz frengî altun, ve iki yüz altun Hâce Sa'dî nâm kimesnenün bahâsıdır ki mezkûr Abdî kefil olup, bahâsı için Rum'a göndermişdür, anın bahâsıyla altı yüz altundur, tedârük olnup, mu'temed âdem bulunmamağın gönderilmemişdür ki, mezkûrları satın alup, bir yarar âdem bunda gönderesin, ol âd[eme] bahâları teslim olma deyu mektub yazdırmağa himmet olma. Amma ahsen ludur ki bahânuz tedârük olma, câizdür ki Tunus beği altunum zâyî' olur deyu almak kasd etmiye. Şöyle ki çıkmak müyesser olup, nev'en hürriyet vâki' ola bahâmuz (70 b) edâ etmek mukarrerdür. Hemân sizlerden himmet gerekdür. Sizi kendüm gayet müşfik anlamağın tazarru' olunmuşdur. Şöyle ma'lûm olup; torba dakınup çilenmek lâzım ge-

lürse idüp ve bizi dâr-ı küfrde komak etmiyesiz. Şöyleki sizden himmet alınmıya, ebedî dâr-ı küfrde kalmak ve çıkmamak, ye's geldikde, helâk olmak mukarrerdür. Bizüm çekdiğümüz kimesne çekmek vâkı' olmamışdur. Ve bu ma'nâ ki zikr olunmuşdur, müyesser olmazsa Paşa hazretleri cânibinden Sagîr-oğlı'na, ve Hamid Reis-oğlı'na bizüm halâsımız teklif olına. Anlar dahi kâdirlerdür. Zira ticâret ecclî için Tunus'a her yıl gemileri gelür. Şöyle ma'lûm ola. Ve anda olan yârân-ı safâya ve hullân-i vefâya, hâsusi Çelebi'ye ve Ferhad Beg'e vâfir du'âlar ve senâlar iderüz. Ümmiddür ki mahall-i irtizâda vâkı' ola, ve recâ olunur ki, anlar dahi elden geleni dirîğ etmiyeler. Ve anda olan meşâyıha halâsımız için ve hâtîme-i hayr eccliyün hayır du'âlar itdüresüz. Ve siz dahi du'âdan unutmayup (71 a) halâsımız bâbında ikdâm zuhûre gctüresüz. Zira habsinde olduğumuz kâfir Rodos'luadır. Bizüm Rodos'ta olduğumuz ilmemişdür. Bilçikde envâ-i îzâ itmek mukarrerdür. Ve estâbımız, hemcu mâl-ı mürdü gözümüze karşı, kefere ortasında hasr olunmuşdur. Amma çekdiğümüz mihnete nazar olındukda ol aynimizde değıldür. Ol ecilden kelimâtımız binde bir zikr olunmayup tayyolındı. Ve mektub müşevveşliğin, bizüm müşevveşliğimize haml idüp karîne ile istihrac idesiz. Ve 'absde ba'z-ı ebyât vâkı' olmuşdur, yazılıp bile göndermeğe ... Ve Mahmud Çelebi dahi sizlere ve Ni'metullâh'a vâfir du'âlar ve senâlar eder. Ümmiddür ki mahall-i irtizâda vâkı' ola. Ve recû olunur ki anı dahi Paşa hazretleri cânibinden aldırmağa sa'y edesiz. Bahâları zâyî olmak yokdur. Zira karındaşları İzmir'de emindür. Bahâsın ecâ etmek mukarrerdür. Ana göre Paşa hazretlerine ubûdiyyetnâme irsâl olunmuşdur. Hemân sizlerden himmet gerekdür. Ve vâlide hazretlerinin mübârek ellerini (71 b) öpüp hayır du'âlar ve senâlar iderüz. Ümmic'dir ki kabûl buyurup, du'â-i hayrını ferâmuş etmeyüp halâsımız bâbında cell-i himmetlerin dirîğ buyurmayup Paşa hazretlerine varup, envâ-i tazarru'lar idesiz. Ve vâlide dahi ellerini öpüp size ve Ni'metullâh'a vâfir du'âlar ider, kabûl buyurup anın hususunda dahi envâ-i tazarru' [idüp]himmet ve mırhametler zuhûra gele. Recâ olunur ki bi-esriham âhret hakkın helâl idesiz.

Hurrîre fî şehri Zî'l-hicce, sene 933